

Népköztársasági gyűrés doktoravatás

Holnap október 9-én délben közös ünnepi tanácsülést tart a József Attila Tudományegyetem és a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanácsa. A közös ünnepi egyetemi tanácsülésen — amelyen részt vesz Losonczy Pál az Elnöki Tanács elnöke — sor kerül a „Sub Auspicis Rei Publicae Popularis” kitüntetéses doktorok avatására, a Népköztársasági Gyűrés átadására.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának határozata alapján a József Attila Tudományegyetem és a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanácsai Pataki Mária végzett jogászt, a Szegedi I. számú Vegyvédi Munkaközösség ügyvédjelöltjét, Penke Botond okleveles középiskolai tanárt, a Szerves Kémiai Tanszék tanársegédjét és Julesz János orvost, az I. számú Belgyógyászati Klinika gyakornokát avatják „Sub Auspicis Rei Publicae Popularis” kitüntetéses egyetemi doktorokká.

Orvosegyetemünk rendkívüli tanácsülése

Tegnap október 7-én délelőtt fél 11-kor rendkívüli tanácsulást tartott az egyetem Anatómiai Intézetében a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanácsa. Az ülésen került sor az egy évvel ezelőtt elhunyt dr. Gellert Albert professzor, volt intézetigazgató, az Anatómiai Gyűjtemény alapítója tiszteletére állított emléktábla leleplezésére.

Az ünnepélyes rendkívüli tanácsülésen dr. Csillik Bertalan egyetemi tanár, az intézet új igazgatója tartotta meg tanszékfoglaló előadását a synaptikus ingerület-átvitel molekuláris anatómiájáról.

ÖRÖK BARÁTSÁG

A VILÁG HALADÓ IFJUSÁGÁNAK 1945-ös elhatározása óta („Ekküszünk, hogy az egész világot megteremtjük a különböző fajú, színű, nemzetiségű és felekezeti fiatalok egységét, eltüntetjük a Földről a fasizmus minden maradványát, megteremtjük a világ népeinek őszinte és nemzetközi barátságát, fenntartjuk az igazságos és tartós békét...”) — immár kilencedszer se kellett össze a fiatalok a világ minden tájáról, hogy végigélje a „szolidaritás, béke és barátság” fesztiválját.

Küldöttársam, Németh Jenő, a Szegedi Egyetem hasábjain már beszámolt a VIT általános képéről, a politikai fórumokról, vitákról, ezért én inkább a hangulatokat igyekszem felidézni, s néhány kedves epizódot. Sohasem érzem még, hogy egyetlen szó ennyi emléket, zsongó hangulatot idézzen fel bennem, mint ez: „feszivál”.

S a legmaradandóbb élmény a fesztivál első napja, a megnyitó volt. Az út két oldalán, s minden talpalatnyi helyen, az ablakok párkányain, a házak tetéjén mindenütt lelkes szófiaiak. A lelkesedés nem erőltetett, de olyan igazi, hogy az ember csak megy-megy mosolyogva, s csak akkor veszi észre, hogy több kilométert hagyott maga mögött, mikor már arcizmai is belefájdultak ebbe a mosolyba. S csak titokban gondol a fáradságra is, mert a merev arcot bűnnek érzi.

Mosolyog hát tovább, mert nem lehet mosolygás nélkül figyelnie a lengyelek kedves, apró csínyét, amikor a nagygyűlés jelszóharsogásai közé becsémpésznek egy „Szervuszatok, magyarok”! mondatot. S mosolyog a derűs bolgár kistűn, aki így szól: Úgy szeretem mondani, hogy „hajrá magyarok” — de mit jelent az, hogy „hajrá”?

CSODÁLATOS ÉRZÉS VOLT látni a megnyitó színpompás forgatagát — amit, amint itthon hallom, a TV roszsz közvetítése miatt nálunk csak kevésbé élvezhettek a nézők. Így én is csak arra vállalkozhatok, hogy szóban fildézsem azt, ami számomra maradandó. A sportpályán Szófia összes gyermeke (szó szerint, összes) tornabemutatója folyik, s közben a lelátón formaruhába öltözött bolgár fiatalok színes zászlókkal a képek özönét varázsolják elő: népi szöttek, piros és sárga rózsák, kék zászlókkal hullámzó tenger a lelátó. A tenger hirtelen fehérré lesz, s benne kétoldalt egy-egy fekete bomba rajzolódik ki. Aztán a bombákat fekete keresztrel húzza át a zászlós sereg, és megjelenik a tribün közepén a felirat: NE!

Megremeg az egész stadion, s kitör a hatalmas taps. Tapsol a vietnami fiú, újján amerikai repülőgépi anyagból készült gyűrés, tapsol a palesztinai nő, ölelben nagyszemű kislánya figyel, tapsol a francia munkásfiú, kinek karjába a plakátragasztásért zúztak sebet. És tapsol a szovjet, a lengyel, tapsol mindenki: fiatal és idősebb, fehér, sárga és

barna kezek egyszerre verődnek össze — a taps fonja most egybe őket. Paul Eluard szavai jutnak eszembe: Mert céltalan az út, ha nem tudod, hogy együtt küzdhetl csak ki harcát és reményét az ember, hogy megérthesse és átgyúrja a világot.

EGY KIFEJEZÉS ÖSSZEKAPCSOLÓDO két szava volt az, amit először megtanultunk bolgáru. „Vécnsá druzsba — örök barátság”. Ha mást nem tudunk mondani, ez a két szó kíváncsított mindig az ajkunkra. Tréfásan jegyezte meg valaki: ha kedved szerint akarsz átvágni a szófiai utcán, s a rendőr véletlenül rádfütyül, akkor mosolyog rá visszafordulva: „Vécnsá druzsba” — s már akár táncolhatsz is az út közepén.

Sokan kérdezték, hogy milyen nagy emberekkel találkoztam. Én mindig azt felelem: Tyereskovával. Ő az, akinek egyszerű derűjét, mely mögött csak sejtetni lehet a végbevitt nagy tettet, sosem felelhetem. Őszintén kell válaszolni azoknak is, akik megkérdézik, hogy valóban „örög” volt-e kissé különdttségünk. Nos, lehetett volna egy kicsit fiatalabb is.

MOST SZEMEMRE LEHET vetni, hogy csapongnak gondolataim, egészen elborítanak a változó hangulatok. De ilyen volt a VIT is. Egyik pillanatban szorongva faggattuk az indonéz kommunistát, aki nem mert a nevét se megmondani, mert „tudjátok, még haza is kell mennem!”, a másik pillanatban már bolgár vegyészkollegámmal mélyedtünk bele a korrózió szakmai vitájába. Igen, ilyen volt a VIT. Szívesen beszéltek róla bárkinek órák hosszat, talán szívesebben is, mint ahogy e sorokat papírra vettem, gondolva, hogy a beszéd művésze könnyebben fogad kegyeibe, mint az írásé, mely láthatóan sokszor elkerül.

VARGA GYÖNGYI

A nyelvek jellemtana

Beszélgetés a nyelvtipológiáról
dr. Hajdu Péter professzorral

Lapunk szeptember 12-i számában beszámoltunk az augusztus végén Szegeden megrendezett háromnapos nyelvtipológiai konferenciáról. Tekintettel e rendezvény nemzetközi jellegére, valamint arra, hogy e fiatal tudományágról nálunk még keveset tudnak, felkerestük dr. Hajdu Péter professzort, a tudományegyetem finn-ugor tanszékének vezetőjét, hogy választ kapjunk néhány, olvasóink számára is érdekes kérdésre.

— Úgy tudjuk, professzor úr, hogy Szegeden először rendeztek ilyen jellegű konferenciát. Mi adta az indítékot a megszervezéshez?

— Szegeden valóban nem volt még nyelvtipológiai konferencia, s ennek oka az, hogy még nemzetközileg is aránylag újszerű kezdeményezés tanúi lehettünk. Nem csak azért, mert Magyarországon a tudományág fejlődése elmaradottnak mondható a Szovjetunióhoz és az Egyesült Államokhoz viszonyítva, de azért is, mert egy fiatal, alig tízéves irányzatról van szó. Bár a nyelvtipológia alapjait — főleg Schlegel és Humboldt vizsgálódásai alapján — már a XIX. században megteremtették, a kutatások akkor hosszú ideig nem jutottak tovább a nyelvek tipizálásánál.

A modern tipológia eszméjét a mai nyelvtudomány pápája, Roman Jacobson vetette fel az 1957-ben megtartott oslói VIII. nemzetközi nyelvkongresszuson. Ezt követően csak egy szűk körű New York-i megbeszélés vitte előbbre e tudományág ügyét: eredménye „A nyelvi univerzálialik” című könyv volt. Az Egyesült Államok mellett a Szovjetunióban terebélyesedett ki a kutatás az 50—60-as években. Főleg Borisz Uszpenzkij moszkvai professzor, valamint leningrádi és tbiliszlii kutatók munkássága nyomán.

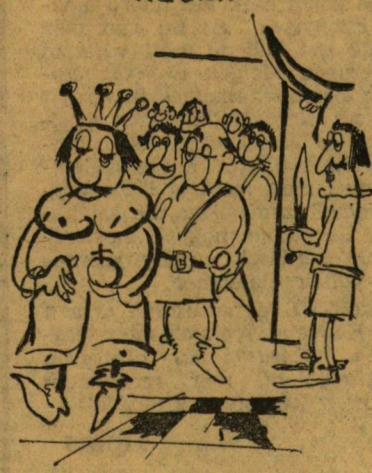
Erre a szegedi konferenciára is éppen azért hívtunk amerikai és szovjet tudósokat, hogy ezáltal is előbbre vigyük a nyelvtipológia hazai fejlődését. Mint megtudtuk, ezt az úttörő kezdeményezést hamarosan másutt is követik: idén a Szovjetunióban terveznek hasonló konferenciát, s a csehszlovák tudósok is erre készülnek. A szegedi megbeszéléseken egyébként úgy határoztunk, hogy öt évente Magyarországon is újjól megrendezzük a nyelvtipológiai szimpóziumot, sőt tervezük egy információs jellegű tájékoztató lap beindítását. Ezt az észak- eurázsiai nyelvekre vonatkozó bibliográfiát tartalmazó lapot nemzetközi szerkesztő bizottság tartaná kézbe, s a munka koordinálását a magyar akadémia nyelvtudományi intézete vállalná.

— Visszatérve a tudományág történetéhez: miben különbözik a mai tipológia múlt századi elődeiől?

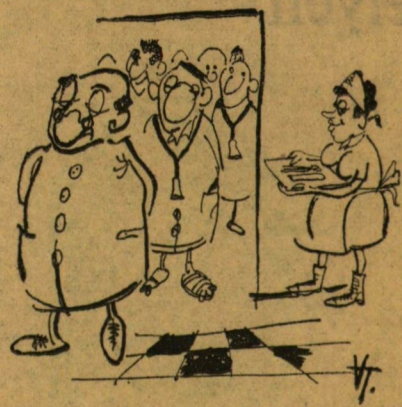
— Abban, hogy a nyelvek tipizálásán túlmenően két fontos problémával foglalkozik: egyrészt a nyelvek karakterológiájával, azzal, hogy mely jellegzetes paraméterek határozzák meg egy-egy

A nagyvizit

RÉGEN

MÁ

Várszegi Tamás rajza

nyelv jellegét, másrészt olyan univerzális törvényszerűségek kutatásával, amelyek több nyelvben is megtalálhatók. Ezeknek segítségével hasonlíthatók össze az egymással rokonságban nem álló nyelvek.

Amikor Jacobson a nyelvtipológia eszméjét fölvetette, még csak a fonológiai tipológiára gondolt. Ma a kutatás középpontjában a szintaktikai és morfológiai tipológia áll. Konferenciánk is ennek szellemében munkálkodott. Elméleti előadásai főleg szintaktikai vonatkozásúak voltak, s foglalkoztak az észak- eurázsiai nyelvek egyes kérdéseivel is.

— Melyek voltak azok az előadások, melyek a konferencia munkáját meghatározták?

— Három egy-egy óras föléadás hangzott el. Viktor Hravkovszkij professzor, aki a leningrádi nyelvtudományi intézet tipológiai osztályának helyettes vezetője, a szintaktikai elemzések során elért eredményekről számolt be. Felolvasták a konferencián Greenbergnek, a kaliforniai Stamford egyetem professzorának — ki, sajnos, nem lehetett jelen — előadását is. Ennek témája a nyelvtipológia szerepe a nyelvtudomány történetében. Közös előadást tartott egy háromtagú magyar kollektíva: Bese Lajos, Dezső László és Gulya János arról számolt be, hogy miként lehet érvényesíteni a tipológiai módszereket az ural-altáji nyelvek vizsgálatában különös tekintettel a tárgyas szerkezetek elemzésére.

— Végeztek: milyen hatással lesz ez a konferencia a hazai és speciálisan a szegedi nyelvi kutatások fejlődésére?

— A nyelvtipológiát én rendkívül fontosnak tartom az összehasonlító nyelvészet szempontjából is, és ezért vállalkoztunk örömmel a rendezvény lebonyolítására, hiszen mint finn-ugor tanszék is profitálhatunk a hallottakból.

Másrészt az a véleményem, hogy a szegedi általános nyelvészeti tanszék hiányában is előre viheti egy ilyen konferencia az általános nyelvészet iránti érdeklődést. Remélem, ez nem csak erre az egy alkalomra korlátozódott, s hogy nem hiába reménykedem, mutatja az is, hogy a hallgatóság sorainak nem csak a mi tanszékünk munkatársaival találkozhatunk, hanem a főiskola és más egyetemi nyelvi tanszék oktatóival is.

Tűz a bogrács alatt

Jubileumot ültek orvos- egyetemünk önkéntes tűzoltói

LÁNGOLT A TŰZ a gazdasági igazgatóság udvarán. Mégsem fűjt senki sem riadót, s a közelben tartózkodó tűzoltóraj sem szerelte lázas sietséggel a feckendőket. A tűz ezúttal ugyanis egy bogrács alatt lobogott, békésen hozzásegítve a sertéspörköltöt, hogy a tűzoltók ünnepi vacsorájává magasztosodjon. Az orvosegyetem kultúrtermében azért gyűltek össze az intézmény önkéntes tűzoltói, hogy baráti körben emlékezzenek meg a megalakulás óta eltelt tíz évről.

Erre a jubileumra állították össze szorgos kezek azt a fényképekben gazdag kis tablót is, mely az egység hetiközpontokról és versenyeiről számol be. Az első oklevél 1963-ból kelteződik, az utolsó 1968-ból, s mindkettő egy-egy versenyen elért második helyezéssel tudósít. A tíz év történetét összefoglaló rövid szövegben pedig erre a mon-

data figyelhetünk fel: „Az elmúlt tíz év alatt komolyabb tűz nem pusztított.”

— Kettős feladat áll mindig előttünk — magyarázta a tabló előtt Tokaji Lajos tűzrendészeti előadó. — Számunkra a tűz megelőzése, a felvilágosítás és az ellenőrzés a fontosabb, hiszen egy egészségügyi intézményben kitörő tűz tragikusan végzetes lehet. Akkor nemcsak magát a tüzet kellene oltani, de a magatehetetlen embereket is menteni.

Dr. Deák Ferenc gazdasági főigazgató — aki egyben a tűzrendészeti bizottság elnöke is — hasonlóan fogalmazta ünnepi szavait köszöntővé. Beszélt arról a kezdeti szakaszról, amikor még sem egyenruhája, sem felszerelése nem volt az egységnek. 1960-ban már az egyik raj egyenruhát is kapott, s a városi tűzoltóságól kölcsönbe kapott kifestőkendővel gyakorolt. A járási bajnokságon elért ötödik hely után második és harmadik helyezések következtek — az Egészségügyi Minisztérium által rendezett országos versenyen három második helyezés a raj eredménye.

De tűzoltóink nemcsak a versenyeken értek el szép eredményt, hanem a megelőző tűzrendészet területén is, aminek eredménye, hogy az elmúlt tíz évben egyetemünkön nem volt komolyabb tüzeset. Kézi tűzoltó felszerelésünk a legmodernebb, ma már komoly kismotorfecskendővel is rendelkezünk, és igen komoly mennyiségű tartalékfelszereléssel. Minden tűzoltónak egyenruhát vásároltunk, mely bármilyen alkalomkor biztosítja az előírásoknak megfelelő megjelenést. — mondta többek között dr. Deák Ferenc, aki ezután beszámolt az előléptetésekről és kiosztotta a szolgálati érdemérmeket.

A TÍZÉVES JUBILEUM alkalmából Kenderesi Ferenc alhadnaggyá lépett elő Baráth Mihály, Agócs Máttyás, Rácz Gyula, Rozsi István, Rácz István, Pataki István és Kiss István tőrszermestereket főtőrszermesterré, Petróczy Máttyás, Bene József, Katona Antal, Aradi László, Konkoly József őrmestereket tőrszermesterré, Adányi István és Pácsa István szakaszezőket őrmesterré léptették elő. Tíz évi munkájért kapott szolgálati érdemérmet Barna Ferenc, Bakk Sándor, Tokaji Lajos, Kiss Imre, Pataki András, Bene József, Baráth Mihály, Agócs Máttyás, Papp Géza, Horváth Sándor, Rácz Gyula, Kenderesi Ferenc, Rozsi István és Hannos Pál.

A rövid ünnepek után dr. Ormos Jenő rektorhelyettes és Moldovány György tűzoltóórnagy mondtak pohárköszöntőt. S míg poharak koccantak össze, szavakból emlékek álltak egész szűz. Kenderesi Ferenc rajparancsnokkal beszélgettünk múlttól és jövőről. Szóba kerültek azok a bizonyos hagyományos második helyezések is. Előfordult, hogy a raj a legjobb időt teljesítette, csupán azért maradt le, mert a másik csapat tagjainak több volt a szolgálati ideje, s ez — milyen különös lenne, ha a sportban is így volna — pontokat jelent.

A HOSSZÚRA NYÚLT ASZTAL körül vidám emberek ültek. S én elgondolkodtam, vajon érezték-e kíváncságot arra, hogy ne csak versenyeken, imittájt tüzek közelében próbázzanak? Nem hiszem. A nyugalom szürke, önkéntes őrzi ők, szemükben a hétköznapiok tüzei lobognak. Olyanok, mint az egyszerű művész, kinek ereje nem a látványosságban van, hanem a biztonságban.

